

Werkgroep 3 – Monitoren IBA's

Vrijdag 23 april 2021

Leeswijzer

In dit verslag vind je een samenvatting van de bijeenkomst van werkgroep 3; monitoren op 23 april. Daarna vind je de presentatie die is gebruikt als leidraad van de bijeenkomst.

Aanwezigen

Bewoners: Tjalf Bloem, Daan Uttien, Marien Abspoel

Leveranciers: Jonas Pelgröm (WetLantec), Stefan van den Hark (WSb-Clean), Ton Koekoek (AkaNova), Gerrit Box (Killian-water)

LeAF: Tiemen Nanninga

WaterLab: Martijn Bijmans

Waterschap: Joan Meijerink, Han Dorgelo

Gebiedsorganisatie: Sander Berkhout, Anouk Ouwehand, Yolanda Sikking, Jessica Smit

Voorzitter: Geo van Dam (Effectgroep)

Inhoud

Leeswijzer.....	1
Aanwezigen	1
Samenvatting werkgroep.....	1
Inleiding.....	1
Presentatie waterschap	2
Presentatie Martijn Bijmans	2
Monitorings-/onderzoeksvraagstukken.....	2
Communicatie	3
Afstemming werkgroepen	3
Bijlage 1: PPT werkgroep	3

Samenvatting werkgroep

Inleiding

Geo van Dam start de werkgroep. We starten met een kort rondje over wie je bent en met de vraag “Hoe kan een bewoner volgens jou zelf zijn eigen IBA in de gaten houden?

- Bewustwording van de eigenaar; wat is een IBA en welke signalen kan een IBA geven bij problemen. Vooral kijken en ruiken.
- Meten middels meetsystemen op micronutriënten.
- Vooral ruiken, kijken en timing.
- Hangt af van het systeem. Je kunt controleren of het water in het monstername potje helder en reukloos is. Specifiek bij een helofytenfilter; blijft het water op oppervlakte liggen dan is dat niet goed.

- Ervaar je problemen met het doorspoelen van het toilet dan is dat een signaal dat er iets aan de hand is. Zie je dat het water blijft liggen, dan kan er een verstopping aan de hand zijn. Verder kijken en ruiken.
- Watermeting bewaken. Object laten zakken om te checken hoeveel ruimte er nog is in de tank.
- Let op rode lampjes van de IBA. Let goed op de signalen die de IBA je geeft.
- Luister naar de pompgeluiden, of je ze hoort draaien. Influent putje regelmatig controleren.
- Sub-laag checken, kan onverwachts dik zijn.
- Conclusie is dat bewustwording belangrijk is en je boerenverstand erbij gebruiken.

Presentatie waterschap

Het waterschap geeft een presentatie over de uitrol van de nulmeting. De vragen worden als laatste beantwoordt:

Is het niet logischer dat bewoners hun IBA melden bij de gemeente of bij het Waterschap? Daarmee hebben we toch een formele relatie voor bemonstering?

- Algemeen werken aanmeldingen via de leverancier in plaats van de gemeenten. Leveranciers hebben een goede lijst.

Kan er niet uitstromend water worden bemonsterd?

- Het waterschap geeft aan dat ze de vragensteller gelijk moeten geven. NEN 6600 schrijft dat ook voor.

Vervolgens worden vragen gesteld over het aanleveren van data van leveranciers naar het waterschap en de vraag wordt gesteld op welke manier bewoners hier toestemming voor geven. De bewoner heeft een vergunning voor de IBA. Hierdoor is het Waterschap gemachtigd om de meting te kunnen doen. Aan de andere kant heeft de leverancier een contract met de bewoner en zal ook op papier toestemming moeten hebben om metingen te kunnen doen.

Bewoners worden per brief geïnformeerd over de 0-meting. De periode van de nulmeting wordt gedeeld met de leverancier. Verzoek is om in deze brief op te nemen dat door de bewoner toestemming gegeven moet worden aan het Waterschap om data aan te leveren bij de leverancier, anders mist de leverancier informatie om de IBA te kunnen verbeteren. De leveranciers pleiten ervoor om deze informatie vooraf te communiceren naar de bewoners. Een machtiging/toestemming vooraf scheelt naderhand een hoop werk voor de leveranciers. Dus zodra de leverancier de data ontvangt weet hij dat de bewoner toestemming heeft gegeven.

Idee: Een soort routekaart maken voor de uitslag en opnemen in de brief. Voldoet je IBA dan volstaat een akkoord en een vinkje. Voldoet je IBA niet-> bijlage routekaart -> wat moet je doen.

Presentatie Martijn Bijmans

Veel leveranciers hebben van alles in huis (qua technologie). Hoe kunnen we dit bundelen en inzetten? Martijn licht toe dat er veel nieuwe technologieën in ontwikkeling zijn. Wetlantec en AkaNova zijn nu het een en ander aan het uittesten. Jonas en Ton lichten toe wat ze aan het uittesten zijn.

Monitorings-/onderzoeksvraagstukken

Marien Abspoel presenteert welke onderzoeksvraagstukken en monitoringsvraagstukken uit de werkgroepen zijn gekomen die het werk in de werkgroepen overstijgen. Hierbij worden thema's zoals sensing genoemd, systematisch bemonsteren en het evalueren van de eindmeting die door het Waterschap wordt uitgevoerd. Ook besprak hij dat er 4 doelstellingen zijn met betrekking tot waterzuivering en welke relatie dit heeft met deze werkgroep.

Daarnaast werd er gepleit voor een pilot onderzoek monitoring waarbij het idee is om het monitoren van doelstelling 1 en 2 te ondersteunen (Verbeteren zuivering door IBA's; Inzicht in de kwaliteit van het oppervlaktewater, milieubelasting en gezondheidsrisico's).

Als laatste is de nut en noodzaak van het opzetten van een begeleidingsgroep besproken. Deze begeleidingsgroep heeft als doel het ondersteunen van de werkgroepen met name gericht op afstemming,

bevordering van samenwerking en het doen van onderzoek. In de bijeenkomst was de animo voor deze groep laag waardoor het volgende is besproken:

- Afgesproken is dat stakeholders naar hun mening en belangstelling over/ in de eventueel in te stellen begeleidingsgroep wordt gevraagd.
- Daarnaast is de suggestie gedaan om de thema's welke Marien naar voren brengt te kunnen agenderen in de desbetreffende werkgroep of i.k.v. overstijgende thema's in de IBA-(kennis)tafel bijeenkomst.

Communicatie

Afstemming werkgroepen

Na de presentatie wordt er gesproken over de diverse werkgroepen die plaatsvinden n.a.v. vraag communicatie en uitleg begeleidingswerkgroep. Er wordt een formele afstemming en status van alle werkgroepen gemist. Iedereen geeft aan dat erover na moet worden gedacht hoe je alle voortgang van alle sporen communiceert om tot iets concreets te komen.

Wat moet anders? Reacties:

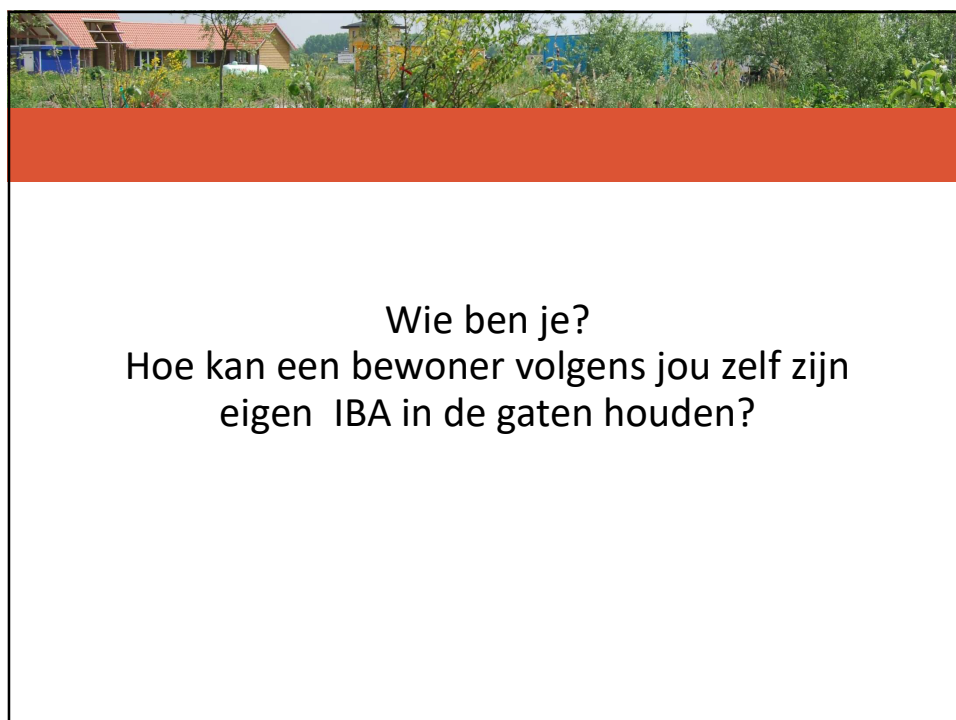
- Wanneer zijn alle werkgroepen, kunnen we dit koppelen aan een lange-termijn planning? Behoeft aan verdieping in wat we doen.
- Wat hebben we al gedaan en dat in een lijn brengen.
- Meer verbinden met elkaar.
- Communicatie mist structuur en planning.
- Er zijn diverse stakeholders, maar onduidelijk wie wat doet en wie wat betaald. De financiering is niet duidelijk. Focus houden en de nulmeting gaat plaatsvinden.
- Overzicht nodig wanneer welke werkgroepen elkaar ontmoeten.
- Duidelijk uitspreken wat we wel willen en wat we niet willen doen. Grote behoefte aan concretisering.
- Per werkgroep de doelstellingen en taken communiceren. Er werd gedacht dat de begeleidingsgroep de IBA-tafel was.
- De IBA-coach speelt een belangrijke rol binnen communicatie. In de volgende werkgroep wordt dit meegenomen in de routekaart.

Er wordt geconcludeerd dat er een duidelijk overzicht moet komen van wanneer welke werkgroep plaatsvindt zodat iedereen zich beter kan voorbereiden.

Bijlage 1: PPT werkgroep

1

2

Agenda

- 9.30 Introductie
- 9.45 Terugblik vorige vergadering (plenair)
- 10.00 Uitrol nulmeting mei/juni dit jaar (waterschap)
- 10.25 pauze
- 10.35 Vervolgmonitoring: sensortechniek als hulpmiddel (Waterlab)
- 11.05 Monitorings-/onderzoeksvraagstukken (plenair)
- 11.25 Samenvatting en conclusies

3

Doelstelling, scope en uitgangspunten

Deze werkgroep heeft twee doelen:

- Praktische invulling geven aan het doel om bestaande IBA's te monitoren;
- Invulling geven aan het monitoren van het grond- en oppervlaktewater in Oosterwold.

Deelnemers: Platform/bewoners, waterschap, gemeente/gebiedsorganisatie en deskundigen (leAf), en leveranciers

Trekker namens het Platform: Tjalf

Participatievorm: de regisserende overheid vraagt advies aan bewoners/initiatiefnemers en deskundigen, maar neemt zelf de besluiten. participatievorm op onderdelen bijstellen

4

Doelstelling, scope en uitgangspunten

Gebied: 1A

Aanleiding/verplichting:

- IBA's of CBA's zo te verbeteren dat zij binnen twee jaar na 0-meting voldoen aan IBA3b lozingsnorm (lozingsbesluit in elke individueel afgegeven omgevingsvergunning)
- Vanuit het bestemmingsplan Oosterwold fase 1 dienen de effecten op de oppervlaktewater kwaliteit elk jaar gemonitord te worden

5

Duurzame (afval)waterzuivering

- Doel **blijft** om experiment van decentrale individuele of collectieve zuivering te laten slagen.
- **Zo snel mogelijk** duidelijkheid aan initiatiefnemers, bewoners en stakeholders
- Wat betekent het voor jou als IBA/CBA eigenaar op de **korte** en **lange** termijn
- Wat zijn de mogelijkheden om IBA's en CBA's te **verbeteren**

6

Terugblik: resultaten tot nu toe: IBA/CBA's

- Leveranciers er bij betrekken
- Zorgplicht leverancier
- Stilsta(a)nd water is achteruitgang
- Meer duidelijkheid gewenst : wat kunnen we concreet meten?
- Meetprocedure/protocol maken voor betrouwbare en valide meting
- Verdunnings effecten?
- Verdampingseffecten?
- Gedrag bewoners is van groot belang
- Enquete/veldonderzoek nodig
- Watervverbruik is van belang
- Wie is waarvoor verantwoordelijk? → matrix maken
- Verschil tussen meten om te handhaven en monitoren ter verbetering
- Sensoring als techniek
- Onderzoek/Experimenten starten in parallel traject

7

Terugblik: resultaten tot nu toe: waterkwaliteit

- Vaker meten
- Op meer punten meten (NB solitaire vijvers, onderscheid maken tussen vijvers, sloten en tochten)
- Micronutrienten en pathogenen meenemen
- Droge zomers: welke risico's voor volksgezondheid? GGD betrekken
- Wat is de invloed van niet-stadslanbouwers op het kleine ecosysteem Owold?
- Invloed extra water in de vijvers pompen?
- Invloed van regenval?
- Seizoen fluctuatie? (niet alleen weer maar ook bemesting)
- Nieuwe technologie toepassen (sensing oa)
- Bodemlozing bemonsteren als dat wordt toegestaan
- Wie gaat wat betalen? (bijvoorbeeld bemonstering vijvers)
- Welke partij is waarvoor verantwoordelijk? (misschien een matrix maken ☺)
- In welke situaties (extra) allochtoon water? Wat is de invloed daarvan op kwaliteit opp. water, grondwater en **bodemdaling**?
- Duidelijkheid geven: broodje aap verhalen Oosterwold voorkomen ...
- Onderzoek/Experimenten starten in parallel traject

8

9

Vorbereiding 0-meting

- Aankondiging in nieuwsbrief Oosterwold van de 0-meting (waarom/wat) v
- Door gemeente/waterschap bewoners in een gezamenlijke brief (of via nieuwsbrief) vooraf informeren over de 0-meting?
- Bewoners kunnen zich aanmelden bij leverancier (criterium is dat IBA meer dan een halfjaar in bedrijf is)
- Verzoek tot aanlevering adressen IBA's door leveranciers v
- Met leveranciers afstemmen dat de controlevoorziening tot max 1 week voor uitvoering 0-meting mag worden schoongemaakt. Hierna is er sprake van een representatief monster in de controlevoorziening
- Melding start 0-meting 1 maand voorafgaand op website Oosterwold en in nieuwsbrief.
- Geen verdere actie verwacht van bewoners voor de meting

10

Monstername

- Betreft uitvoeren van eenmalige steekbemonstering effluent IBA op de vergunningparameters en pH.
- Ad random bezoeken adressenlijst van de 0-meting (leveranciers IBA's door elkaar heen).
- Uitvoering monstername overeenkomstig werkwijze Waterschap (NEN 6600) en wetgeving
- *Experimenten met metingen/bemonstering uitvoeren in pilot 'verantwoord meten'. Dit is een apart traject en maakt geen onderdeel uit van deze nulmeting.*

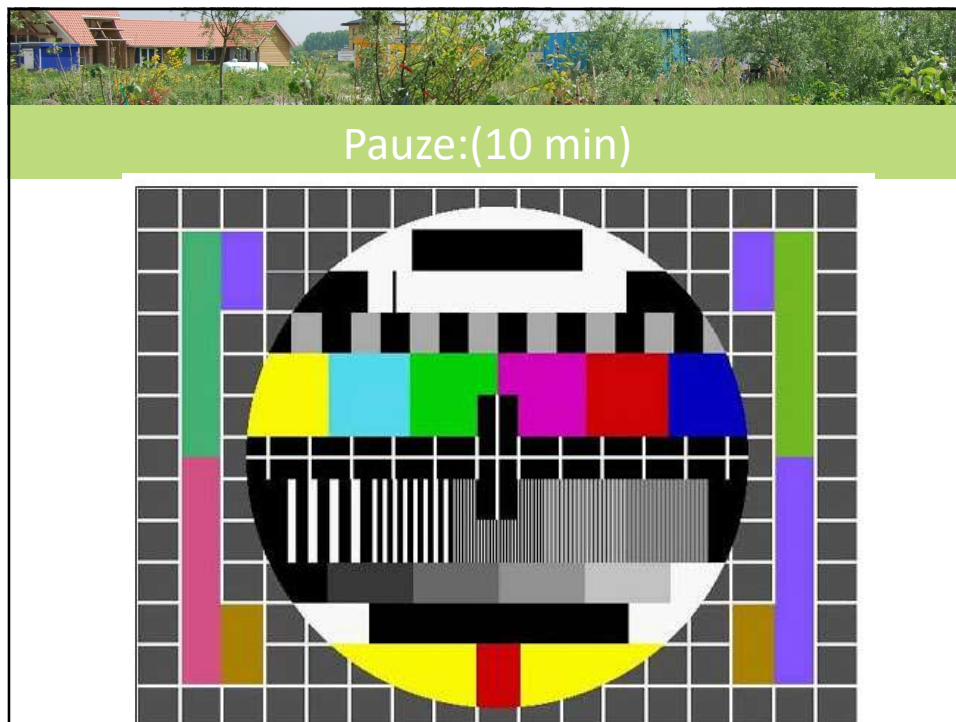
11

Afronding 0-meting

- Versturen brief (ZZL/Almere) naar bewoners medio juli
- Inhoud brief:
 - Inleiding (waarom 0-meting)
 - Wat en waar hebben we gemeten?
 - Conclusie analyseresultaten (wel/niet voldoen parameters)
 - Melding per 01-08-2021 de verbeterperiode van 2 jaar start
 - Traject verbeterperiode en eindmeting
 - Verzoek om de resultaten te delen met leverancier en/of IBA-coach af te stemmen hoe verder te gaan.
 - Melding en contactgegevens van de IBA-coach
 - Afschrift analysecertificaat
- Delen resultaten IBA's met leverancier en IBA-coach indien een machtiging is verleend door bewoners.

12

13

14

Opties

- Wegsturen naar een Lab
- Lab inrichten in Oosterwold
- Draagbaar lab
- Tijdelijke of permanente inline sensoren

15

Innovatie mogelijkheden

- Wegsturen naar een Lab:
 - weinig mogelijkheid, standaard apparatuur en technieken
- Lab inrichten in Oosterwold
 - Beperkte mogelijkheid, mogelijk nieuwe compacte systemen
- Draagbaar lab
 - Grote mogelijkheid voor nieuwe betaalbare systemen
- Tijdelijke of permanente inline sensoren
 - Grote mogelijkheid voor doorstroomsystemen en dipsensoren

16

Belangrijke factoren

- Prijs: meten is een dure hobby
- Zekerheid: hoe betrouwbaar is de meeting
- Complexiteit: hoe hoog moet de persoon opgeleid zijn
- Tijd: hoe meer tijd je kwijt bent hoe duurder
- Veiligheid: soms sterke zuren of basen nodig, niet wenselijk

17

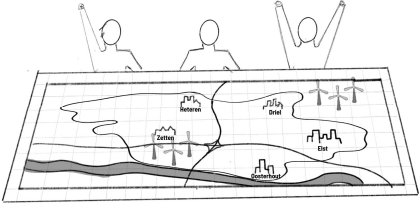

Bij de uitwerking van de maatregelen volgen we 3 parallelle sporen:

Spoor 1: **Aan de slag**: met de IBA-coach echt helpen en antwoorden geven. Routekaart: hoe doe je wat, wanneer en met wie

Spoor 2: **Begeleidende werkgroep**: ondersteuning, onderzoek en kennisuitwisseling enz.

Spoor 3: **Bijzondere pilots en monitoren**: ter verbetering IBA's te beginnen met de veldonderzoek/enquête.

18

Monitorings-/onderzoeksvraagstukken vervolg

- Praktisch gericht op verbeteringen IBA's en sensoring t.b.v. verbeteringen (spoor 1) In volgende werkgroep verbeteren IBA's 30/4
- Bovenliggende monitorings-/onderzoeksvraagstukken (begeleidingswerkgroep (spoor 2)(Begeleidingswerkgroep, Marien)
- Plannen evaluatie resultaten 0-meting IBA's met leverancier en IBA coach

19

Monitoring bij Bodemlozing: Later uitzoeken?

- Is Waterschap of Gemeente bevoegd gezag voor monitoring?
- Gelden dezelfde normen, zo ja waarom (afwijking wetgeving)
- Kan het zijn dat eind-meting door waterschap bij bodemlozing in de toekomst als niet rechtmatig wordt beoordeeld?
- Deze vragen beleggen bij gemeente en begeleidingscommissie?

20

Systematisch bemonsteren

- Van tevoren aankondigen:
- Put dag van tevoren schoonmaken
- Pomp uitzetten, en een kwartier voor bemonstering aanzetten.
- Dan kan het vers uitstromende water worden opgevangen.

Verhoogde Verdamping bij droog en warm weer

- Niet bemonsteren bij aanhoudend droog, warm en zonnig weer, omdat daarmee de fout-marge door verdamping teveel toeneemt.
- Risico bij nul-meting mei-juni.

21

Vier doelstellingen waterzuivering; welke zijn relevant voor deze werkgroep?

1. Verbeteren zuivering door IBA's
2. Inzicht in de kwaliteit van het oppervlaktewater, milieubelasting en gezondheidsrisico's
3. Betrouwbare meting van lozingswaarden van IBA's naar wettelijke normen.
4. Behoud (voldoende) water voor hergebruik water in het eigen gebied of liefst op eigen kavel.

- Monitoring richt zich op één of meer van deze doelstellingen.
- Verschillende doelstellingen vragen wellicht om andere monitoring
- Welke reikwijdte krijgt deze werkgroep?

22

Pilot onderzoek monitoring: samenwerking met deze werkgroep?

- Doel: optimaal monitoren om met name doelstelling 1 en 2 te ondersteunen.
- Basis gedachte: er zijn meer parameters belangrijk dan de wettelijke 6 om te komen tot optimalisering van IBA's.
- Debiet influent en effluent speelt een grote rol.
- Bijkomende mogelijkheid: Experiment: Aanpassen debiet?
- Samenwerking met Leveranciers en IBA coach
- Mogelijk samenwerking WaterLab, universiteiten
- Wil ZZL participeren in dit Pilot onderzoek?

23

Begeleidingsgroep: afstemming

- Doel: ondersteunen werkgroepen: afstemmen en samenwerking, onderzoek
- Wie moet er in die begeleidingsgroep? Experts? Stakeholders?
- Consensus bereiken over zaken die wetenschappelijk en/of juridisch evident zijn.
- Lacunes in kennis in beeld brengen / aanvullen
- Eventuele tegenstrijdigheden aankaarten en bespreekbaar maken
- Begeleiden Pilot onderzoek (opzet, methodisch, statistisch, technisch, research).
- Draagvlak creëren bij alle partijen
- Communicatie toetsen / waar nodig bijsturen.
- Willen ZZL en andere deelnemers participeren of kandidaten voordragen?

24

Participatie & Communicatie → Wat kan ik als bewoner zelf doen?

Voorgaande acties uitvoeren
Heb je nog nabranders stuur deze naar Anouk

Communicatie middelen:

- Nieuwsbrieven en –specials
- Webinars
- Websites (Oosterwold en Platform)
- Handboek Oosterwold
- Facebook
- IBA tafels
- IBA coach

25

Samenvatting & conclusies

• Volgende werkgroep monitoren:

Contact adres:
Anouk: aouwehand@almere.nl

26